

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR****ABDULLAH YILMAZ BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2018/33702

Karar Tarihi : 15/3/2022

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Muammer TOPAL

Recai AKYEL

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Selahaddin MENTEŞ

Raportör : Çağlar ÖNCEL

Başvurucu : Abdullah YILMAZ

Vekili : Av. Ali AYDIN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, ismin tashih edilmesi nedeniyle özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ve anılan hakla bağlantılı olarak eşitlik ilkesinin ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 15/11/2018 tarihinde yapılmıştır. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık görüşünü bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı heyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) aracılığıyla erişilen bilgi ve belgeler çerçevesinde olaylar özetle şöyledir:

5. Başvurucu 2014 yılında doğan çocuğunu *Civan* ismiyle nüfusa kaydettirmiştir. Çiğli Kaymakamlığı İlçe Nüfus Müdürlüğü (Nüfus Müdürlüğü), "w" harfinin 1/11/1928 tarihli ve 1353 sayılı Türk Harflerinin Kabul ve Tatbiki Hakkında Kanun'a uygun olmadığı gerekçesi ile çocuk için kimlik belgesi düzenlememiştir. Nüfus Müdürlüğü ayrıca 1353 sayılı Kanun uyarınca çocuğun adının *Civan* olarak düzeltilmesinin uygun olacağı görüşü ile 4/12/2014 tarihinde Karşıyaka Cumhuriyet Başsavcılığına (Başsavcılık) ihharda bulunmuştur.

6. Başsavcılık 15/12/2014 tarihinde Karşıyaka 1. Asliye Hukuk Mahkemesinde (Mahkeme) dava açarak 1353 sayılı Kanun'a göre "w" harfinin resmi iş ve işlemlerde kullanılmayacağı iddiası ile çocuğun adının *Civan* olarak düzeltilmesini talep etmiştir. Mahkeme 21/10/2015 tarihinde davanın kabulüne ve çocuğun *Civan* olan adının nüfus kayıtlarında *Civan* olarak düzeltilmesine karar vermiştir. Mahkeme, gerekçesinde 1353 sayılı Kanun'a göre "w" harfinin resmi iş ve dairelerde kullanılmayacağını belirtmiştir.

7. Başvurucu; kararı temyiz ederek ulusal ve uluslararası mevzuat gereği çocuğa isim koyma hakkının yalnızca ana ve babaya ait olduğunu, devletin anılan hakka müdahalesinin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olmadığını ileri sürmüştür. Başvurucu, temyiz dilekçesinde ayrıca çocuğuna *Civan* ismini koymasının önünde engel oluşturan 5/5/1972 tarihli ve 1587 sayılı Nüfus Kanunu'nun 16. maddesinin 25/4/2006 tarihli ve 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu'nun 71. maddesi ile yürürlükten kaldırıldığını ifade etmiştir.

8. Yargıtay 8. Hukuk Dairesi (Daire) 5/10/2017 tarihinde kararın usul ve yasaya uygun olduğu gerekçesiyle onanmasına karar vermiştir. Başvurucu, temyiz dilekçesinde belirttiği sebeplerle karar düzeltme yoluna müracaat etmiş; Daire 20/9/2018 tarihinde somut olayda karar düzeltme nedenlerinin bulunmadığını belirterek talebin reddine karar vermiştir.

9. Nihai karar, başvurucuya 16/10/2018 tarihinde tebliğ edilmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

10. 1353 sayılı Kanun'un 2. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunun neşri tarihinden itibaren Devletin bütün daire ve müesseselerinde ve bilcümle şirket, cemiyet ve hususi müesseselerde Türk harfleriyle yazılmış olan yazıların kabulü ve muameleye konulması mecburidir."

11. 1353 sayılı Kanun'un 3. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"...Verilecek tapu kayıtları ve senetleri ve nüfus ve evlenme cüzdanları ve kayıtları ve askeri hüviyet ve terhis cüzdanları 1929 Haziranı iptidasından itibaren Türk harfleriyle yazılacaktır."

12. 5490 sayılı Kanun'un "*Bildirim yükümlülüğü ve süresi*" kenar başlıklı 15. maddesinin (5) numaralı fıkrası şöyledir:

"Doğum bildirim; veli, vasi, kayyum, bunların bulunmaması hâlinde çocuğun büyük ana, büyük baba veya ergin kardeşleri ya da çocuğu yanında bulunduranlar tarafından yapılır. Çocuğa komdan ad, üç adı geçmemek üzere ve kısaltma yapılmadan yazılır. Doğum ve gebelik raporu ile doğumun bildirilmesi ve doğum tutanağının düzenlenmesine ilişkin usul ve esaslar Sağlık Bakanlığının görüşü alınarak Bakanlıkça belirlenir."

13. 5490 sayılı Kanun'un "*Nüfus davaları*" kenar başlıklı 36. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"a) Nüfus kayıtlarına ilişkin düzeltme davaları, düzeltmeyi isteyen şahıslar ile ilgili resmi dairenin göstereceği lüzum üzerine Cumhuriyet savcılığı tarafından yerleşim yeri adresinin bulunduğu yerdeki görevli astiye hukuk mahkemesinde açılır. Kayıt düzeltme davaları nüfus müdürü veya görevlendireceği nüfus memuru huzuru ile görülür ve karara bağlanır.

b) Haklı sebeplerin bulunması hâlinde aynı konuya ilişkin düzeltme yapılması hâkimden istenebilir....."

14. 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun "Velâyet" başlıklı kısmında yer alan 339. maddesinin (5) numaralı fıkrası şöyledir:

"Çocuğun adını ana ve babası koyar."

15. 4721 sayılı Kanun'un "Velâyet" başlıklı kısmında yer alan 342. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Ana ve baba, velâyetleri çerçevesinde üçüncü kişilere karşı çocuklarının yasal temsilcisidirler."

B. Uluslararası Hukuk

16. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) "Özel ve aile hayatına saygı hakkı" kenar başlıklı 8. maddesi şöyledir:

"(1) Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.

(2) Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörülmesi ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilir."

17. Milletlerarası Ahvali Şahsiye Komisyonunca imzaya açılan, Türkiye'nin 21/5/1975 tarihinde onayladığı ve 16/2/1977 tarihinde yürürlüğe giren 13/9/1973 tarihli ve 15226 sayılı Ad ve Soyadlarının Nüfus Kütüklerine Yazılış Şekline İlişkin Sözleşme'nin (14 No.lu Sözleşme) 2. maddesi şöyledir:

"Bir Âkit Devlet makamı tarafından, bir nüfus kütüğüne, bir kayıt düşülmesi gerektiği takdirde ve bu amaçla, ad ve soyadları bu belgenin düzenleneceği dil alfabesiyle yazılmış nüfus kayıt örneği veya bir başka belge ibraz edilmiş ise, bu ad ve soyadları harfiyen, değiştirilmeksizin ve tercüme edilmeksizin kayda geçirilir.

Bu ad ve soyadlarında bulunan ayrıca harf işaretleri de, belgenin düzenleneceği dil alfabesinde bu işaretler olmasa dahi, aynen yazılır."

18. 14 No.lu Sözleşme'nin 3. maddesi şöyledir:

"Bir Âkit Devlet makamı tarafından nüfus kütüğüne bir kayıt düşülmesi gerektiği takdirde ve bu amaçla, ad ve soyadlarını bu belgenin düzenleneceği dil alfabesinden başka bir yazı ile gösteren bir nüfus kayıt örneği veya diğer bir belge ibraz edilmişse bu ad ve soyadları tercüme edilmeksizin ve mümkün olan ölçüde, harflerin kullanılacak dil alfabesine uydurularak nakledilmesi suretiyle yazılır.

Uluslararası Standartlar Örgütü'nce (I.S.O) önerilen esaslar varsa bunların uygulanması gerekir."

19. Özel hayata saygı hakkı alt kategorisinde geçen *özel hayat* kavramı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) tarafından da oldukça geniş yorumlanmakta ve bu kavrama ilişkin tüketici bir tanım yapılmaktan özellikle kaçınılmaktadır (*Koch/Almanya*, B. No: 497/09, 19/7/2012, § 51). Bununla birlikte Sözleşme'nin denetim organlarının içtihatlarında *bireyin kişiliğini geliştirmesi ve gerçekleştirmesi* kavramının özel hayata saygı hakkının kapsamının belirlenmesine temel alındığı anlaşılmaktadır. Özel hayatın korunması hakkının sadece mahremiyet hakkına indirgenemeyeceği gerçeği karşısında kişiliğin serbestçe geliştirilmesiyle uyumlu birçok hukuksal çıkar, bu hakkın kapsamına dâhil edilmiştir. Bu kapsamda dış dünya ile ilişki kurma noktasında son derece önemli olan isim hakkı da Sözleşme denetim organları tarafından ön ismi ve soy ismi kapsayacak şekilde maddenin güvence alanı içinde yorumlanmıştır.

20. AİHM, Sözleşme'nin 8. maddesinin isim ve soy ismi konusunda açık bir hüküm içermediğini belirtmekle beraber bunun kişinin kimliğinin ve aile bağlarının belirlenmesinde kullanılan bir araç olması nedeniyle belirli bir dereceye kadar diğer kişilerle ilişki kurmayı da içeren özel hayata ve aile hayatına saygı hakkıyla ilgili olduğunu, bir kamu hukuku konusu olarak toplumun ve devletin isimlerin düzenlenmesi konusuyla ilgilenmesinin bu unsuru özel hayat ve aile hayatı kavramlarından uzaklaştırmayacağını kabul etmektedir (*Burghartz/İsviçre*, B. No: 16213/90, 22/2/1994, § 24; *Stjerna/Finlandiya*, B. No: 18131/91, 25/11/1994, § 37). Bu kapsamda isimleri üzerinde değişiklik yapılması hususunda ciddi nedenlere sahip olan kişilerin belirli şartlar altında bu imkâna sahip olması Sözleşme'nin 8. maddesinin koruma alanına girmektedir. Ancak AİHM'e göre nüfus bilgilerinin eksiksiz olarak kaydedilmesi, kimliğin belirlenmesi veya belli isimdeki kişilerin belli bir aile ile bağlantılarının kurulabilmesi gibi kamu yararının gerektirdiği durumlarda isim değiştirme imkânına yasal birtakım sınırlamalar getirilmesi mümkündür (*Stjerna/Finlandiya*, § 39; *Kemal Taşkın ve diğerleri/Türkiye*, B. No: 30206/04...., 2/2/2010, § 48).

21. Nitekim AİHM'in *Mentzen/Letonya*, (B. No: 71074/01, 7/12/2002); *Baylac-Ferrer ve Suarez/Fransa*, (B. No: 27977/04, 25/9/2008) ve *Kemal Taşkın ve diğerleri/Türkiye* kararlarında verilen ismin yazıya dökülmesi konusunun devletlerin dil politikasıyla ilgili olarak ismin kullanımına ilişkin düzenleme şeklinde bir müdahaleyi meydana getirdiği, bu müdahalenin kamu düzeninin sağlanması noktasında orantılı olarak değerlendirilebileceği belirtilmiştir. Buradan hareketle yabancı isimlerin ilgili ülkenin dilinde fonetiğe uygun olarak yazılması şeklindeki müdahalenin doğru telaffuza imkân vermesi, birbirini karşılayabilmesi durumunda açık bir ihlale sebebiyet vermeyeceği sonucuna ulaşılmıştır. *Kemal Taşkın ve diğerleri/Türkiye* kararında hem ulusal alfabe seçiminin hem de isimlerin istenen fonetiğe uygun aktarımında karşılaşılan zorlukların ulusal takdir marjının en güçlü alanını teşkil ettiği vurgulanarak ihlal bulunmadığına karar verilmiştir. Ayrıca söz konusu kararda 8. maddeyle bağlantılı olarak ayrımcılık yasağından da inceleme yapıp aynı sonuca ulaşılmıştır.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

22. Anayasa Mahkemesinin 15/3/2022 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

29. Bireyin yaşamıyla özdeşleşen ve kişiliğinin ayrılmaz bir unsuru hâline gelen, birey olarak kimliğin belirlenmesinde en önemli unsurlardan biri ve vazgeçilmez, devredilmez, kişiye sıkı surette bağlı bir kişilik hakkı olan isim hakkının da kişinin özel hayatının bir unsuru olduğu açıktır. Dolayısıyla cinsiyet, doğum kaydı gibi kimlik bilgileri ve aile bağlarıyla ilgili bilgiler ile bunlarda değişiklik ve düzeltme yapılmasını isteme hakkının yanı sıra isim hakkı da Anayasa'nın 20. maddesi kapsamında değerlendirilmelidir. Bununla birlikte -somut başvuruda olduğu gibi- çocuğa konulan ismin nasıl yazıya döküleceğinin belirlenmesine ilişkin taleplerin velayet hakkı ve bu kapsamdaki yetkilerin kullanımı ile ilgili olduğu anlaşıldığından bu hususun özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı kapsamında ele alınması gerekir. Bu nedenle somut başvurunun Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı çerçevesinde incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. *Sevim Akat Eşki*, B. No: 2013/2187, 19/12/2013, § 30; *Aslan Faruk Toprak*, B. No: 2013/2957, 24/3/2016, § 34; *H.K. [GK]*, B. No: 2019/42944, 17/6/2021, § 33).

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

30. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

i. Müdahalenin Varlığı

31. Başvurucunun çocuğuna koyduğu *Ciwan* ismindeki "w" harfi "ı" olarak değiştirilmiştir. Bu sebeple kamusal makamların ismin nasıl yazıya döküleceği ve kullanılacağına ilişkin düzenleme yetkisi kapsamında başvurucunun özel hayata ve aile hayatına saygı hakkına müdahalede bulunulduğu sonucuna varılmıştır.

ii. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

32. Anayasa'nın 13. maddesi şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

33. Yukarıda belirlenen müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşullara uygun olmadığı takdirde Anayasa'nın 20. maddesini ihlal edecektir. Bu sebeple sınırlamanın Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen, kanun tarafından öngörülmeye, meşru amaç taşıma, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olmama kriterlerine uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekir (*Halil Berk*, B. No: 2017/8758, 21/3/2018, § 49; *Süveyda Yarkin*, B. No: 2017/39967, 11/12/2019, § 32; *Şennur Acar*, B. No: 2017/9370, 27/2/2020, § 34; *R.G. [GK]*, B. No: 2017/31619, 23/7/2020, § 82).

(1) Kanunilik

34. Mahkeme gerekçesinde, 1353 sayılı Kanun'un 2. maddesi uyarınca isim tashihine karar verildiği görülmüştür. Bu bağlamda somut olayda başvuruçunun özel hayata ve aile hayatına saygı hakkına yapılan müdahalenin kanuni dayanağının mevcut olduğu, yargısal kararların yeterli bir hukuki temele sahip olduğu anlaşılmıştır.

(2) Meşru Amaç

35. Anayasa'nın 20. maddesinde arama ve elkoyma tedbirleri dışında özel hayata saygı hakkı için herhangi bir sınırlama nedeni öngörülmemiş olmakla birlikte söz konusu hakın hiçbir şekilde sınırlandırılması mümkün olmayan mutlak bir hak olduğu söylenemez. Anayasa'nın 12. maddesinde düzenlendiği üzere temel hak ve hürriyetler kişinin topluma, ailesine ve diğer kişilere karşı ödev ve sorumluluklarını da ihtiva eder. Bu bağlamda özel sınırlama nedeni öngörülmemiş olan hakların dahi hakkın doğasından kaynaklanan bazı sınırlarının bulunduğu sonucuna ulaşılabilmektedir. Ayrıca Anayasa'nın diğer maddelerinde yer alan kurallara dayanılarak da bu hakların sınırlanması mümkün olabilmektedir. Buna göre Anayasa'nın başka maddelerinde yer alan hak ve özgürlükler ile devlete yüklenen ödevlerin özel sınırlama sebebi gösterilmemiş hak ve özgürlüklere sınır teşkil edebileceği kabul edilmektedir (AYM, E.2014/87, K.2015/112, 8/12/2015; E.2016/37, K.2016/135, 14/7/2016, § 9; E.2013/130, K.2014/18, 29/1/2014; *Ahmet Çilgin*, B. No: 2014/18849, 11/1/2017, § 39). Bir başka deyişle temel hak ve özgürlüklerin kapsamının objektif uygulama alanının her bir norm yönünden bağımsız olarak değil Anayasa'nın bütünü içindeki anlama göre belirlenmesi gerekir (AYM, E.2017/130, K.2017/165, 29/11/2017, § 12).

36. Toplum yaşamını düzenleyen hukuk kurallarına uymanın bir gereği olarak kamusal makamlarca kişilere ait çeşitli bilgilerin başta nüfus kütükleri olmak üzere kayıt altına alındığı ve söz konusu nüfus kütüklerinin kamu düzeninin temel dayanaklarından birini oluşturduğu açıktır. Öte yandan devletin resmî dil olan Türkçenin korunması ve devamlılığı için gerekli önlemleri alması kabul edilebilir bir yaklaşımdır. Somut olayda kamu makamlarının Türk alfabesinde bulunmayan, Türkçeye uygun olmayan harflerin veya başka dil ya da lehçelerde kullanılan işaretlerin kullanılmasının önüne geçmek amacıyla hareket ederek bazı yasal düzenlemeleri hayata geçirdiği görülmektedir. Dolayısıyla anılan düzenlemelere dayanılarak ismin düzeltilmesi şeklinde gerçekleştirilen müdahalenin kamu düzeninin korunması yönünde meşru amaç taşıdığı söylenebilir.

(3) Demokratik Toplum Düzeninin Gereklere Uygunluk ve Ölçütülük

(a) Genel İlkeler

37. Özel hayata saygı hakkı, Anayasa'nın 5. maddesiyle birlikte değerlendirildiğinde devlete pozitif ve negatif ödevler yükler. Pozitif yükümlülükler hak ve özgürlüklere ilişkin gerçekleştirme yükümlülüğünü de içerir. Buna göre etkili mekanizmalar kurmak, bu kapsamda gerekli usule ilişkin güvenceleri sunan yargısal prosedürleri sağlamak, bu suretle yargısal ve idari makamların bireylerin idare ve özel kişilerle olan uyumsuzluklarında etkili ve adil bir karar vermelerini temin etmek sorumluluğunu da içermektedir (*Semra Özel Uner*, B. No: 2014/12009, 26/10/2016, § 36; *H.K.*, § 35).

38. Kimliğin belirlenmesindeki en önemli unsurlardan olan ismin vazgeçilemezlik, devredilemezlik ve kişiye sıkı surette bağlı olma niteliklerinin kişinin mevcut statüsünü

etkilemesi muhakkak olduğundan kişinin isminin korunması ve kamu düzenini bozmadığı müddetçe değiştirilmesine imkân tanınması yönünde devletin pozitif yükümlülüklerinin bulunduğu değerlendirilmektedir. Söz konusu pozitif yükümlülükler, somut olayın özellikleri gözönünde bulundurularak idari ve yargısal karar vericiler tarafından kişilerin bu yöndeki makul taleplerinin karşılanmasını veya taleplerin reddi durumunda buna ilişkin ilgili ve yeterli gerekçeler sunulmasını gerektirir (*Hacı Ahmet Eskikanbur*, B. No: 2015/2944, 9/1/2019, § 32; *H.K.*, § 36).

39. Bireyin varlığına veya kimliğine ilişkin önemli haklar ya da hukuksal çıkarlar söz konusu olduğunda takdir yetkisi daha dar olup bu alanlara yönelik müdahaleler için özellikle ciddi nedenlerin varlığı şarttır. Takdir yetkisi, her bir vakia özelinde ayrı bir kapsama sahiptir. Güvence altına alınan hakkın veya hukuksal yararın niteliği ve bunun birey bakımından önemi gibi unsurlara bağlı olarak bu yetkinin kapsamı daralmakta veya genişlemektedir (*Serap Tortuk*, B. No: 2013/9660, 21/1/2015, §§ 50, 51; *M.K.*, B. No: 2015/13077, 12/6/2018, §§ 59, 60; *H.K.*, § 37).

40. Anayasa'nın 20. maddesi, kişilerin isimleri üzerinde tasarrufta bulunmasının gerekli olduğu durumlarda geniş yorumlanmalıdır. Bu yorum, isim hakkı konusunda mevzuat oluşturulurken ve uyuşmazlıklar çözümlenirken konu ile ilgili olan ve taraf olunan uluslararası sözleşmelerde yer alan koruyucu hükümlerin asgari düzeyde hayata geçirilmesini de kapsamalıdır (*Aslan Faruk Toprak*, § 43; *H.K.*, § 38).

41. Bu bağlamda devletin Anayasa'nın 20. maddesinden kaynaklanan pozitif yükümlülükleri isim değişikliğine imkân sağlayan yasal düzenleme yapılmasını da içermektedir. İsim üzerinde belirli koşullar altında değişiklikler yapılabilmesinin bireylerin özel hayatlarının bir unsuru olan kimliğin belirlenmesi açısından bir gereklilik olduğu hususu gözardı edilmemelidir. Bu çerçevede isim değişikliği taleplerinin hangi koşullar altında olumlu karşılanacağı, bu tür taleplerin hangi usul ve esaslar çerçevesinde yerine getirileceği hususunda idari ve yargısal makamlara belli ölçüde takdir yetkisi tanınabileceği kabul edilmelidir. Ancak bu takdir yetkisinin isim değişikliği taleplerinin değerlendirilmesi yolunu tamamen kapatacak ve sonuç alınmasını imkânsız kılacak şekilde kullanılmaması gerektiği önemle vurgulanmalıdır (*H.K.*, § 39).

42. Kamunun üstün yararının söz konusu olduğu istisnai durumlarda isim değişikliğine ilişkin taleplerin kabul edilmemesi makul karşılanabilir. Ancak bu gibi hâllerde kamu makamları buna ilişkin ilgili ve yeterli gerekçe sunmalıdır. İdari ve yargısal makamlar her durumda bireyin ismini değiştirebilmesindeki kişisel yarar ile kamu menfaatleri arasında adil bir denge kurmalıdır (*H.K.*, § 40).

43. Öte yandan isim değişikliği hakkının tanınmış olması başvuruca birtakım yükümlülükler yüklenemeyeceği anlamına gelmez. Bu bağlamda başvuruca haklı nedenlerini ortaya koyma ve buna ilişkin delillerini mahkemeye sunma yükümlülüğünün bulunduğu kabul edilmelidir. Bu aşamadan sonra haklı nedenin bulunup bulunmadığını anayasal güvenceleri de dikkate alarak değerlendirmek derece mahkemelerinin görevidir (*H.K.*, § 41).

(b) İlkelerin Olaya Uygulanması

44. Başsavcılık tarafından başvuruca yeni doğan çocuğu için belirlediği ve nüfus kayıtlarına geçen isminin tashihi amacıyla açılan dava, başvuruca belirlediği isimde

yer alan "w" harfinin Türk alfabesinde bulunmadığı gerekçesiyle kabul edilmiştir. Başvuru, başvurunun velayet hakkı çerçevesinde çocuğuna isim koyma hakkı ile ilişkilidir.

45. Türk hukuk sisteminde geçerli velayet hükümleri gereğince çocuğun ismini anne ve baba koyar (bkz. § 14). Kişilerin kimliğinin belirlenmesinde en önemli unsurlardan biri olan isim hakkı, kamu düzeninin işleyişine engel olmayan isim belirlenmesi taleplerinin kamusal makamlarca karşılanmasını da içerir. Buradan hareketle, isim koyma taleplerinin hangi koşullar altında olumlu karşılanacağı ve bu tür taleplerin hangi usullerle inceleneceği hususunda yasal düzenlemeler yapılırken kamusal makamların takdir yetkisi olduğu açıktır (benzer değerlendirmeler için bkz. *Aslan Faruk Toprak*, §§ 39, 40). Ancak söz konusu takdir yetkisinin velayet ilişkisinden doğan isim koyma hakkını ortadan kaldıracak şekilde kullanılmaması gerekir (benzer değerlendirmeler için bkz. *Meliha Siviş*, B. No: 2015/18910, 9/1/2019, § 44).

46. Somut olayda başvurunun oğlu için koyduğu *Civan* isminin nüfus kayıtlarına tescil edilmesine karşın, bu isimle bir kimlik belgesi düzenlenmediği ve nihayetinde Mahkeme kararı ile bu ismin *Civan* olarak tashih edildiği anlaşılmaktadır. Anılan tashih işlemi ile Türk alfabesinde bulunmayan "w" harfinin isimlerde kullanılmasının önüne geçilerek kamu düzeninin korunması şeklindeki meşru amaç doğrultusunda hareket edildiği söylenebilir.

47. 14 No.lu Sözleşme'nin 3. maddesinde nüfus kütüğüne bir kayıt düşülmesi gerektiği durumlarda bu kayda konu olan isimde bulunan harflerin o belgenin düzenleneceği dilin alfabesinde bulunmaması hâlinde farklı olan harflerin kullanılacak dilin alfabesine uydurularak nüfus kütüklerine nakledilebileceği düzenlenmiştir (bkz. § 18). 14 No.lu Sözleşme'nin öngördüğü fonetik aktarım yönteminin uygulanmasının keyfi bir yorum olarak değerlendirilemeyeceği açıktır. Nitekim somut olayda, resmi alfabede yer almayan harfleri içeren ve resmi kütüklere kaydı gereken isim gibi bilgilerin söz konusu ismin kaynak dildeki telaffuzunu bozmadan ve bu suretle ismin anlamını ve tercih edilme nedenini sorgulamadan resmi dile en yakın biçimde uyarlanarak aktarılmasını öngören fonetik aktarıma uygun şekilde harf değişikliğinin yapıldığı anlaşılmıştır.

48. Dolayısıyla Türk alfabesinde bulunmayan "w" harfinin "v" harfiyle değiştirildiği somut olayda, söz konusu fonetik aktarma sayesinde nüfus kütüğüne işlenmesiyle kamusal makamlarının takdir yetkileri çerçevesinde hareket ettikleri değerlendirilmiştir.

49. Bunun yanında başvurunun ilgili etnik ve kültürel yapı içerisinde *Civan* isminin kullanılmasının önünde ciddi bir engel bulunduğu veya Türk alfabesinde bulunan harflerle bir isim belirlenmesinin mümkün olmadığına ilişkin bir bilgi de mevcut değildir. Somut olayda kamusal makamların takdir yetkisini keyfi bir şekilde kullanmadığı ve resmi dilin kullanılması çerçevesinde tedbirler aldığı değerlendirildiğinden anılan uygulamanın demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olduğu kabul edilebilir.

50. Öte yandan müdahalenin ölçülü olup olmadığı da ortaya konulmalıdır. Somut olayda kamu yararı bağlamında başvurunun çocuğunun isminde yer alan "w" harfinin "v" olarak düzeltilmesine ilişkin verilen karar sonucunda başvurucuya yüklenen külfet ile başvurunun hak ve menfaatleri arasında adil bir dengenin kurulması gerekir. Başvurunun çocuğuna isim koyma hakkının sınırı, bu isim içinde Türk alfabesinde olmayan bir harfin

kullanılmaması olarak belirlenmiştir. Başvurucunun ifade ettiği şekliyle çocuğuna kendi kültürüne uygun bir isim koyması engellenmemekte, yalnızca yukarıda belirtilen meşru amaç kapsamında bir sınırlandırma yapılmaktadır. Bu sebeple başvurucunun hak ve menfaatleri ile kamusal yarar arasında adil bir dengenin kurulduğu belirlendiğinden anılan müdahalenin ölçülü olduğu sonucuna varılmıştır.

51. Açıklanan gerekçelerle, başvurucunun Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edilmediği sonucuna ulaşılmıştır.

B. Özel Hayata ve Aile Hayatına Saygı Hakkıyla İle Bağlantılı Olarak Eşitlik İlkesinin İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları

52. Başvurucu, Ciwan isminin Mahkeme tarafından Kürtçe olması nedeniyle değiştirildiğini belirterek çocuğuna kendi kültürüne uygun bir isim vermesinin engellendiğini ifade etmiş ve eşitlik ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

2. Değerlendirme

53. Anayasa'nın "*Kanun önünde eşitlik*" kenar başlıklı 10. maddesinin birinci, dördüncü ve beşinci fıkraları şöyledir:

"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir..."

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

54. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, § 16). Başvurucunun iddiasının özü, devlet tarafından Kürt kültürünün yaşatılmasının önüne geçilmesi amacıyla Kürtçe isim konulmasının engellendiğine ilişkindir. Başvurucunun bu yöndeki iddiasının Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata ve aile hayatına saygı hakkıyla bağlantılı olarak eşitlik ilkesi kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

55. Somut olayda Mahkeme, başvurucunun oğluna koyduğu isimde yer alan "w" harfinin 1353 sayılı Kanun'un 2. maddesine aykırı olduğunu belirleyerek bu harfin "v" olarak düzeltilmesine karar vermiştir.

56. Ayrımcılık yasağının ihlal edilip edilmediğinin tartışılabilmesi için ihlal iddiasının kişinin hangi temel hak ve özgürlüğü konusunda hangi temele dayalı olarak ayrımcılığa maruz kaldığının gösterilmesi gerekir. Somut olayda başvurucu yalnızca Kürt olması nedeniyle ayrımcılığa uğradığını dile getirmiş, bu iddiasını temellendirecek hiçbir somut açıklama yapmamıştır. Ayrımcılık iddiasının ciddiye alınabilmesi için başvurucunun kendisiyle benzer durumdaki başka kişilere yapılan muamele ile kendisine yapılan muamele

arasında bir farklılığın bulunduğunu ve bu farklılığın meşru bir temeli olmaksızın ırk, renk, cinsiyet, din, dil vb. ayrımcı bir nedene dayandığını makul delillerle ortaya koyması gerekir (*Adnan Oktar (3)*, B. No: 2013/1123, 2/10/2013, § 50).

57. Buna karşın başvuruçunun ayrımcılık uygulandığına yönelik iddiasını temellendirecek bir argüman sunmadığı, kendisi ile aynı statüde bulunan kişiler arasında farklı muamelede bulunulduğuna ilişkin açıklama yapmaksızın isim düzeltme işleminin Kürt olması nedeniyle yapıldığını iddia etmekle yetindiği anlaşılmıştır.

58. Açıklanan gerekçelerle ihlal iddiaları temellendirilemediğinden başvurunun bu kısmının *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın **KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA**,

2. Özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ile bağlantılı eşitlik ilkesinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın **KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA**,

B. Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının **İHLAL EDİLMEDİĞİNE**,

C. Yargılama giderlerinin başvuruçusu üzerinde **BIRAKILMASINA**,

D. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına **GÖNDERİLMESİNE** 15/3/2022 tarihinde **OYBİRLİĞİYLE** karar verildi.